

Ηλεκτρονικές πληρωμές και φορολογική βάση

*

Του Νίκου Βέττα

Κατά τα χρόνια των τριών διαδοχικών προγραμμάτων έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος ως προς τη διόρθωση των διδύμων ελλειμμάτων, του δημοσιονομικού και εξωτερικού ισοζυγίου. Ωστόσο, ο τρόπος με τον οποίο έγινε η διόρθωση εγείρει ερωτήματα ως προς το πόσο βιώσιμη είναι μακροχρόνια. Με τα σημερινά χαρακτηριστικά του μείγματος πολιτικής και τους υψηλούς συντελεστές στη φορολογία, ο κίνδυνος να υπάρξουν αρνητικές και μη αναστρέψιμες επιπτώσεις στη δυναμική ανάπτυξη της χώρας είναι μεγάλος. Για αυτόν τον λόγο κρίνεται σκόπιμο να δοθεί πλέον έμφαση στην ποιότητα της δημοσιονομικής ισορροπίας μέσα από αλλαγές του μείγματος της οικονομικής πολιτικής. Στο σκέλος των εσόδων, η βασική κατεύθυνση είναι η διεύρυνση της φορολογικής βάσης με ταυτόχρονη μείωση των οριακών φορολογικών συντελεστών.

Σε σχετική μελέτη που μόλις ολοκλήρωσε το IOBE αναδεικνύεται μια ισχυρή σχέση ανάμεσα στη διεύρυνση των ηλεκτρονικών μέσων πληρωμών (ΗΜΠ) και των φορολογικών εσόδων. Η εξάπλωση της χρήσης των ηλεκτρονικών πληρωμών υπολογίζεται ότι είχε σημαντικά θετικό αντίκτυπο στη φορολογική συμμόρφωση, συμβάλλοντας τουλάχιστον στο 50% της ετήσιας αύξησης των εσόδων από ΦΠΑ που καταγράφηκε το 2017.

Η εξάπλωση των ΗΜΠ που παρατηρήθηκε μετά το καλοκαίρι του 2015 -και συνεχίζεται μέχρι σήμερα- αντικατοπτρίζεται κυρίως μέσα από τη χρήση χρεωστικών καρτών και είναι από τις ταχύτερες που έχουν σημειωθεί διεθνώς.

Το φαινόμενο αυτό ίσως ήταν και το μόνο, πλην όμως σημαντικό, παράπλευρο θετικό όφελος των περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων, που κατά τα άλλα είχε εξαιρετικά δυσμενείς επιπτώσεις στο εγχώριο χρηματοπιστωτικό σύστημα και την οικονομία.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις, κάθε 1 ποσοστιαία μονάδα αύξησης του μεριδίου χρήσης καρτών προς ιδιωτική κατανάλωση οδηγεί σε 1,4%

αύξηση των εσόδων ΦΠΑ. Η μελέτη αναδεικνύει δύο κύριους παράγοντες που βοήθησαν στην εξάπλωση των ΗΜΠ: την αλλαγή στις συνήθειες των καταναλωτών που επέφερε το σοκ των capital controls, αλλά και τα κίνητρα για χρήση καρτών που δόθηκαν μέσα από τον νόμο 4446/2016. Ωστόσο, παρά την εντυπωσιακή εξάπλωση, η Ελλάδα παραμένει στην έβδομη χαμηλότερη θέση στην Ε.Ε. σε ό,τι αφορά την αξία συναλλαγών με κάρτα ως ποσοστό της ιδιωτικής κατανάλωσης (από δεύτερη χαμηλότερη το 2015). Υπολογίζεται ότι, τα ετήσια έσοδα ΦΠΑ θα ήταν κατά πολύ υψηλότερα αν η Ελλάδα έφθανε το μέσο επίπεδο χρήσης καρτών της Ε.Ε., προσφέροντας δημοσιονομικό χώρο για σημαντικά χαμηλότερους οριακούς φορολογικούς συντελεστές και έτσι μια ουσιαστική επιβράβευση και κίνητρα στους συνεπείς φορολογούμενους.

Η μελέτη συμπεραίνει ότι είναι χρήσιμο να δοθούν περισσότερο στοχευμένα κίνητρα έτσι ώστε να ενισχυθεί περαιτέρω η διεύρυνση των ηλεκτρονικών πληρωμών, ειδικά σε κλάδους και περιοχές με χαμηλή χρήση.

Η προοπτική αυτή θα αποφέρει σημαντικά μεγαλύτερα δημοσιονομικά οφέλη μέσα από τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης. Πέρα από τα οικονομικά οφέλη, μια τέτοια εξέλιξη ενισχύει τον υγιή ανταγωνισμό και προσφέρει ένα αίσθημα δικαίου προς εκείνους τους πολίτες οι οποίοι ήταν και παραμένουν συνεπείς φορολογούμενοι. Ταυτόχρονα ενισχύει τη στροφή προς ένα νέο παραγωγικό υπόδειγμα που δεν στηρίζεται στην εκμετάλλευση αδυναμιών του ρυθμιστικού και διοικητικού συστήματος, αλλά στην εξωστρέφεια.

Συνολικά, δέκα πια χρόνια από την αρχή της βαθιάς ύφεσης, η λήξη του τρίτου προγράμματος δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται ως πρόσκληση για εφηνουχασμό, αλλά ως πρόσκληση για συστηματική εφαρμογή μεταρρυθμίσεων που θα βελτιώσουν τη δομή της οικονομίας και θα τη σύρουν έξω από την παγίδα της στασιμότητας.

* Γενικός διευθυντής του IOBE και καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

